

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
دانشکده علوم سیاسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M. A)

رشته روابط بین الملل

موضوع:

دلایل عدم شکل گیری ائتلاف چین و روسیه در مقابل هژمونی آمریکا بعد از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی

استاد راهنما :

سرکار خانم دکتر زهره بالازاده

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر رضا جلالی

پژوهشگر :

بهاره باطبی

سال تحصیلی:

پائیز ۹۱

تعهذنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانف بهاره باطبی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد به شماره دانشجویی ۸۸۱۰۶۸۷۵۵۰۰ در رشته روابط بین الملل که در تاریخ ۹۱/۹/۹ از پایان نامه خود تحت عنوان دلایل عدم شکل گیری ائتلاف چین و روسیه در مقابل هژمونی آمریکا بعد از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی با کسب نمره و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق رو پژوهش انجام شده توسط اینجانف بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانف مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۱/۹/۹

بهاره باطبی دانشجوی کارشناسی ارشد روابط بین الملل از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره به
حروف و با درجه مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

تقدیم به:

تقدیم به بزرگ بانوی دو عالم حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام که بهانه خلقت آفرینش، مایه فخر نبی، هم کفو ساقی کوثر و ام سرور شباب اهل جنت است.

تشکر و قدردانی:

خدای را بسی شاکرم که از روی کرم پدر و مادری فداکار نصیبم ساخته تا در سایه درخت پر بار وجودشان بیاسایم و از ریشه آنها شاخ و برگ گیرم و از سایه وجودشان در راه کسب علم و دانش تلاش نمایم.

والدینی که بودنشان تاج افتخاری است بر سرم و نامشان دلیلی است بر بودنم، چرا که این دو وجود پس از پروردگار مایه هستی‌ام بوده‌اند، دستم را گرفتند و راه رفتن را در این وادی زندگی پر از فراز و نشیب آموختند.

همچنین به مصداق «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» بسی شایسته است از استادان فرهیخته و فرزانه سرکار خانم دکتر زهره بالازاده و جناب آقای دکتر رضا جلالی که با کرامتی چون خورشید، سرزمین دل را روشنی بخشیدند و گلشن سرای علم و دانش را با راهنمایی‌های کار ساز و سازنده بارور ساختند؛ تقدیر و تشکر نمایم.

بسمه تعالی دانشکده علوم سیاسی این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشکده تهیه شده است	
نام واحد دانشگاهی : تهران مرکزی کد واحد : ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه : ۱۰۱۲۰۸۱۲۹۰۲۰۳۲
عنوان پایان نامه : دلایل عدم شکل گیری ائتلاف چین و روسیه در مقابل هژمونی آمریکا بعد از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی	
نام و نام خانوادگی دانشجو: بهاره باطبی شماره دانشجویی: ۸۸۱۰۶۸۷۵۵۰۰ رشته تحصیلی: روابط بین الملل	تاریخ شروع پایان نامه: نیمسال دوم ۸۹-۹۰ تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۱/۹/۹
استاد راهنما: سرکار خانم دکتر زهره بالا زاده استاد مشاور: جناب آقای دکتر رضا جلالی	
<p>چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):</p> <p>هژمون در نظام بین الملل به عنوان قدرت برتر مطرح می شود . در سیستم نظام بین المللی ایالات متحده به عنوان قدرت برتر از جنبه های گوناگون مورد ارزیابی قرار می گیرد . در مورد روابط ایالات متحده با چین و روسیه می توان اظهار داشت پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۹۱ روسیه بحران های مختلفی را تجربه نمود که از جمله آن بحران در نظام هژمونیک خود در عرصه بین الملل بود . به این ترتیب با توجه به این که خواهان ایجاد رابطه با کشورهای ابر قدرت و تثبیت جایگاه خود در نظام بین الملل بود لیکن نتوانست رقیب مناسبی برای ابر قدرت هایی از جمله آمریکا باشد . در خصوص چین می توان بیان داشت با توجه به این که چین در عرصه های گوناگون به توان بالای رشد رسیده است و خواهان این امر است که بتواند رقیب مناسبی برای آمریکا در امر مربوط به بین الملل باشد با این حال تنها ابر قدرت در قرن ۲۱ ایالات متحده مطرح شده که گسترش خود را حداقل تا دو دهه آینده تضمین می کند .</p> <p>دغدغه اصلی چین در خصوص برخورد آمریکا مساله تایوان و گسترش به این منطقه است تا بتواند در سطح بین الملل به رقابت پردازد . در مجموع می توان بیان کرد که چین و روسیه تلاش های گسترده ای برای تبدیل شدن به قدرت بزرگ در جهان انجام داده اند اما به دلیل ساختار قدرت ایالات متحده و مقبولیت این ساختار در نظام بین الملل و تایید قدرت آن در سطح جهانی هنوز در جهان به عنوان ابر قدرت مطرح می باشد و تا کنون تنها هژمون برتر در قرن ۲۱ می باشد.</p>	
نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهشنامه دانشکده مناسب است _ مناسب نیست تاریخ و امضاء	

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه.....

فصل اول کلیات پژوهش

۴	۱-۱ بیان مساله.....
۵	۲-۱ هدف پژوهش.....
۶	۳-۱ اهمیت موضوع پژوهش و انگیزش انتخاب آن.....
۶	۴-۱ ادبیات پژوهش.....
۷	۵-۱ سوالات پژوهش.....
۷	۶-۱ فرضیه پژوهش.....
۷	۷-۱ متغیر های پژوهش.....
۷	۸-۱ تعاریف عملیاتی.....
۸	۹-۱ روش پژوهش.....
۸	۱۰-۱ روش گرد آوری اطلاعات.....
۸	۱۱-۱ مشکلات و محدودیت های پژوهش.....
۸	۱۲-۱ سازماندهی تحقیق.....

فصل دوم چارچوب نظری تحقیق

۱۱	۲-نظریه نواقع گرایی یا واقع گرایی ساختاری.....
۱۴	۱-۲ مفاهیم و اصول نو واقع گرایی.....
۱۵	۲-۲ انتقادات وارده بر نظریه نواقع گرایی.....
۱۷	۳-۲ تفاوت نو واقع گرایی با نو لیبرالیسم.....
۱۹	۴-۲ نظریه بازی.....
۲۱	۵-۲ نظریه بازدارندگی یا الگوی ضرورت افزایش قدرت برای حفظ توازن.....

فصل سوم عوامل زمینه ساز هژمونی کشور ایالات متحده آمریکا

- ۳-۱ بررسی ساختارهای کلی ایالات متحده آمریکا..... ۲۴
- ۳-۱-۱ اوضاع اجتماعی و علمی و آموزشی آمریکا ۲۴
- ۳-۱-۲ وضعیت علمی آموزشی ۲۵
- ۳-۱-۳ ساختار سیاسی آمریکا..... ۲۷
- ۳-۱-۳ تقسیمات کشوری و اداری..... ۳۳
- ۳-۲ سیاست خارجی آمریکا..... ۳۴
- ۳-۳ راهبرد جهانی آمریکا بعد از سال ۱۹۹۰..... ۳۵
- ۳-۳-۱ جایگاه چین در نظام تک قطبی..... ۳۵
- ۳-۳-۴ جایگاه روسیه در نظام تک قطبی..... ۳۹

فصل چهارم مسائل تاثیر گذار در رفتار تعاملی یا احاطه راهبردی ایالات متحده با چین و روسیه

- ۴-۱ مسائل تاثیر گذار در روابط چین و ایالات متحده آمریکا..... ۴۲
- ۴-۱-۱ مسئله تحریم کره شمالی..... ۴۲
- ۴-۱-۲ مسئله رقابت اقتصادی..... ۴۳
- ۴-۱-۳ نحوه حضور چین در عرصه بین المللی ۴۴
- ۴-۱-۴ مسئله استقلال تایوان..... ۴۵
- ۴-۱-۵ مسئله حقوق بشر..... ۴۹
- ۴-۲ مسائل تاثیر گذار در روابط روسیه و ایالات متحده آمریکا..... ۵۴
- ۴-۲-۱ پراگماتیسم روسیه در دهه ۹۰..... ۵۵
- ۴-۲-۲ جنگ گرجستان (۲۰۰۸)..... ۵۷
- ۴-۲-۳ گسترش ناتو به شرق و ایجاد سپر دفاعی..... ۵۸
- ۴-۲-۴ مسئله حقوق بشر در روسیه..... ۶۰
- ۴-۳ اختلاف چین و روسیه یا شکاف در جبهه کمونیزم..... ۶۱
- ۴-۳-۱ ریشه های تاریخی تضاد..... ۶۱
- ۴-۳-۲ عادی سازی روابط دو کشور..... ۶۲

فصل پنجم دلایل عدم شکل گیری ائتلاف چین و روسیه در قبال هژمونی ایالات متحده

- ۱-۵ فرایند تصمیم گیری در سیاست خارجی اقتصادی و دفاعی ایالات متحده ۶۴
- ۱-۱-۵ عوامل موثر در شکل گیری سیاست خارجی اقتصادی و تدافعی ایالات متحده ۶۵
- ۲-۱-۵ اتخاذ دیپلماسی اقتصادی ویژه ۶۸
- ۳-۱-۵ تاثیر دگرگونی نظام بین الملل بر سیاست تدافعی ۷۶
- ۲-۵ نحوه مواجهه با بحران های موجود ۸۱
- ۱-۲-۵ بحران هسته ای ایران ۸۱
- ۲-۲-۵ نحوه مواجهه با بحران سوریه ۸۵
- ۳-۵ وجود توازن قوا در بین سه قدرت چین ، روسیه ، آمریکا ۸۷
- ۱-۳-۵ برقراری توازن بین چین و ایالات متحده ۸۷
- ۲-۳-۵ تقویت جایگاه روسیه در نظام بین الملل ۹۲
- ۳-۳-۵ ایجاد نوعی توازن قوا بین چین روسیه و ایالات متحده آمریکا ۹۷
- نتیجه گیری ۱۱۰
- منابع و مآخذ ۱۱۴

مقدمه

سلطه قدرت آمریکا امروز در تاریخ جدید بی سابقه است. هیچ قدرت بزرگ دیگری چنین قابلیت های شگرف نظامی، اقتصادی، فنی، فرهنگی و سیاسی نداشته است. وجود قدرت تک قطبی آمریکا مسائل مهمی از جنبه نظری و سیاست گذاری مطرح کرده است. جابجایی سریع قدرت ارزیابی دقیقی از نظریات مختلف در باره منشاء نظام جهانی را ممکن ساخته است. سر بر آوردن یک نظام تک قطبی آمریکا پس از جنگ سرد هنوز موجب واکنش جهانی شده و روابط بین الملل را دستخوش آشفتگی کرده است. در حال حاضر در جهان فقط یک ابر قدرت وجود دارد که در برابر آن هیچ قدرت رقیبی دیده نمی شود. سایر کشور ها هر یک از برخی جهات با آمریکا رقابت می ورزند. اما ویژگی های چند جانبه بودن آمریکا است که آن را سلطه جو تاثیر گذار و تحریک کننده می نماید. فروپاشی ناگهانی اتحاد جماهیر شوروی، سقوط ایدئولوژیک های رقیب و بازسازی موفقیت آمیز اقتصاد آمریکا، همگی جنبه های نامتقارن قدرت آن را در دهه ۹۰ تقویت نموده اند و به یکباره آمریکا خود را در شرایطی احساس نمود که باید به عنوان یک هژمون و ابر قدرت حکمرانی کند. شکافی که از نظر قدرت اقتصادی و نظامی میان ایالات متحده و سایر ممالک به خصوص چین و روسیه پدید آمده است، در دهه ۹۰ به مراتب عمیق تر شد.

امروزه جمهوری خلق چین به عنوان یک قدرت در حال ظهور در نظام بین المللی مطرح است. چین به عنوان یکی از کشورهای موثر در نظام بین الملل باعث شده است که آمریکا به روابط راهبردی با این کشور توجه داشته باشد. چینی ها می کوشند برای بالا بردن موقعیت در نظام جهانی از ابزار هایی استفاده کنند که قابلیت های بالقوه این کشور را برای تبدیل شدن به یکی از بازیگران نظام جهانی ممکن می سازد. ولی در عمل هیچ گاه چینی ها نتوانستند از چنین نشانه ها و ابزار هایی برای ارتقای قدرت در سطح جهان بهره گیری نمایند. چین برای حفظ ظرفیت های اقتصادی خود نیازمند همکاری و هم راهی با آمریکا است.

کشور روسیه نیز با برخورداری از سلاح های هسته ای، موقعیت استراتژیک پهناور از اروپا تا آسیا منابع قابل توجه انرژی و عضویت دائم در شورای امنیت سازمان ملل متحد در موفقیت آمریکا

جهت مقابله با چالش‌ها مفید و موثر است. لذا اقدام سریع و موثر جهت تقویت روابط روسیه و آمریکا به منظور تامین منافع آمریکا از اهمیت اساسی برخوردار می‌باشد. بنابراین امنیت حیاتی و منافع ملی آمریکا در جهانی پیچیده و به هم مرتبط در قرن ۲۱ نیازمند همکاری معنادار و عمیق با سایر دولت‌ها می‌باشد.

فصل اول:

کلیات پژوهش

۱-۱ بیان مساله

هژمونی در سیستم بین الملل به معنای آن است که یک قدرت ابتکار شیوه مدیریت را در دست داشته برتری بدون منازعه ای داشته باشد و آن چنان در ابعاد نظامی، اقتصادی، ایدئولوژیک و سیاسی برتری داشته باشد که هیچ کشور یا گروهی از کشورها نتوانند بر آن غالب شوند.

هژمونی زمانی شکل می گیرد که رقابت ارزشی و یا به عبارتی تضاد ایدئولوژیک بین قدرت های برتر نظام وجود ندارد و یک کشور در رابطه با تمامی مقوله های قدرت از یک تمایز کیفی و کمی برخوردار است. کشوری در موقعیت هژمونی قرار می گیرد که زیر بنای مستقر در آن کشور مشروعیت جهانی می یابد. بدین صورت که ساختار اقتصادی حاکم در آن کشور در تمامی جهان مطلوب پذیرفته می شود و هیچ سیستم اقتصادی دیگر آن را به چالش جدی نمی گیرد.

نظام هژمونیک دارای شاخص های ویژه است و قدرت برتر نیز برای استقرار این نظام دارای ویژگی هایی چون برتری نسبی، قدرت داخلی پشتیبان، اعمال قدرت خارجی، قدرت ساختاری و نهادینه شده باشد.

کشورها هرگاه منافع خود را در معرض خطر ببابند، به توازن روی می آورند. هرگاه بازیگری اقدام به افزایش قدرت خود نماید، به طوری که دیگر بازیگران موقعیت خود را در خطر ببینند، آنان سعی می کنند با افزایش قدرت خود به تنهایی یا با ائتلاف با سایرین به توازن بازیگر مورد نظر می پردازند. بر اساس نظریه های متداول روابط بین الملل کشور های بزرگ باید علیه کشوری که قدرتش به ضرر آنها در حال افزایش است، دست به توازن زده و کشور مورد نظر را موازنه نمایند. در سال های بعد از وستفالی و شکل گیری نظام دولت و ملت در اروپا، کشورهای مختلف در مقابل سیاست های توسعه طلبانه یکدیگر می ایستادند و با سیستم موازنه قوا از به وجود آمدن قدرت هژمونیک جهانی جلوگیری می کردند.

به نظر می رسد ائتلاف های چین و روسیه با هدف افزایش نقش خود و تاثیر گذاری بیشتر در نظام بین الملل و مقابله با یکجانبه گرایی آمریکا شکل گرفته اند. اما از طرفی قدرت آمریکا و ساختار تک قطبی آمریکا با دیگر کشورها متفاوت است. چنین ویژگی هژمون آمریکا ریشه در جغرافیا، تاریخ،

ایدئولوژی، دموکراسی، ساختار نهادین و مدرنیزاسیون دارد که آن را از قدرت های بزرگ پیشین متمایز می کند. هم چنین این خصوصیات بازدارندگی در سیاست حکومتی آمریکا ریشه عمیق دارند. ایالات متحده که دور از دیگر قدرت ها قرار دارد، از خصوصیات منطقه ای رقابت به دور است. به نظر می رسد علت عدم تشکیل چین و روسیه علیه آمریکا از سوی بازیگران مهم جهانی علی رغم از دست دادن حوزه های نفوذ سنتی و تضعیف موقعیت جهانی، مربوط به ماهیت سیاست های آمریکا می شود. هم چنین می توان گفت امروزه معیار ارزیابی بر اساس توجه به قدرت نمی باشد، بلکه متکی به وجود یا عدم وجود تهدید است.

دو مولفه ای که باعث شده کشور های چین و روسیه قدرت بلامنازع آمریکا را تهدید کننده نیابند و در پی ایجاد اتحادیه و توازن علیه آن نباشند، عبارت است از :

۱- آمریکا به دلیل دارا بودن سرزمین وسیع درصدد توسعه ارضی نمی باشد. بلکه یکسان سازی ارزشی را مورد توجه قرار داده است. با توجه به اینکه کشور چین و روسیه به تحلیل اقدام می کنند، ارزش محوری هژمونی آمریکا را تهدید کننده نمی یابند.

۲- مقبولیت ارزش های آمریکایی در اکثر کشور ها: امروزه ارزش های آمریکایی از اعتبار و مقبولیت در نزد افکار عمومی در اکثر کشور های دنیا برخوردار است.

۳- کشور های چین و روسیه ارزش های آمریکایی را ارزش های مورد پذیرش خود می دانند و در نتیجه به دنبال ساقط کردن یا از اعتبار انداختن این ارزش ها نمی باشند.

اینکه ماهیت قدرت آمریکا چیست و چه نوع سیاست خارجی را مخصوصا بعد از فروپاشی نظام کمونیسم دنبال کرده است و اینکه دلیل عدم شکل گیری ائتلاف چین و روسیه علیه هژمونی آمریکا چیست ، موضوع این پژوهش را تشکیل می دهد.

۱-۲ هدف پژوهش

-بررسی سیاست و حکومت جدید در ایالات متحده

-بررسی ماهیت قدرت در نظام بین الملل و تغییرات آن

-بررسی دلایل شکل گیری قدرت هژمونیک جهانی

-بررسی قدرت چین و روسیه بعد از فروپاشی

-بررسی دلایل نبود ائتلاف چین و روسیه

-بررسی ائتلاف های منطقه ای مختلف

۱-۳ اهمیت موضوع پژوهش و انگیزش انتخاب آن

نظام بین الملل دوره های مختلفی را طی کرده است. بررسی ماهیت قدرت و دولت از اصلی ترین موضوعات رشته روابط بین الملل بوده است. قدرت در اعصار مختلف با اینکه تعاریف مختلفی داشته و نوع نگاه بازیگران بین الملل در هر دوره ای به آن متفاوت بوده است. اما هیچ وقت از اهمیت آن کاسته نشده است. چه زمانی بعد از شکل گیری وستفاليا و نظام ملت-دولت تعریف سستی که از آن می شده و در کشاکش مناظرات واقع گرایان تعاریف جدیدی پیدا می کرد و چه بعد از ۱۱ سپتامبر که ماهیت آن دچار تغییر گشت.

همچنین تعریفی که بعد از فروپاشی شوروی از آن شد، ایالات متحده را تبدیل به قدرت هژمونیک جهانی کرده و آن را در قالب سیستم یکجانبه گرا قالب بندی کرد.

۱-۴ ادبیات پژوهش

در این رساله از کتاب برآود استراتژیک ایالات متحده آمریکا تالیف امیر علی ابوالفتح و آرزو قلی پور از موسسه ابرار معاصر تهران ۱۳۸۱،

-کتاب سیاست خارجی آمریکا و هژمونی - تالیف حسین دهشیار-انتشارات خوارزم ۱۳۸۱،

-کتاب ایالات متحده آمریکا -تالیف حسین حمیدی نیا -انتشارات وزارت امور خارجه ۱۳۸۱،

-کتاب دیپلماسی آمریکا در قرن ۲۱ -تالیف هنری کسینجر - از نشریات موسسه ابرار معاصر تهران،

-کتاب سیاست خارجی آمریکا -ترجمه اصغر دستمالچی -انتشارات وزارت امور خارجه ۱۳۸۲،

-کتاب هژمونی آمریکا در قرن ۲۱-ترجمه عظیم فضل پور- موسسه ابرار معاصر ۱۳۸۲،

-کتاب روسیه، غرب و چین از ۱۹۵۳ تا ۱۹۶۶ ترجمه محمود ریاضی - چاپ آشنا،

بیشترین استفاده شده است .

۱-۵ سوالات پژوهش

سوال اصلی

دلایل عدم شکل گیری ائتلاف چین و روسیه در مقابل سیطره هژمونیک ایالات متحده آمریکا

چیست؟

سوال فرعی

به چه دلیل چین و روسیه قادر به ائتلاف در برابر هژمونی ایالات متحده آمریکا نمی باشند؟

۱-۶ فرضیه پژوهش

ویژگی عمده هژمونی آمریکا، موقعیت خاص ژئوپولیتکی و ژئو اکونومیکی، ساختار قدرت و مقبولیت

ارزش های آمریکایی در میان کشور های مطرح نظام بین الملل موجب عدم شکل گیری ائتلاف چین

و روسیه در این کشور شده است.

۱-۷ متغیر های پژوهش

متغیر مستقل : هژمونی آمریکا

متغیر وابسته : عدم ائتلاف چین و روسیه در مقابل آمریکا

۱-۸ تعاریف عملیاتی

هژمونی: تسلط یا تفوق کشوری بر کشورهای دیگر از طریق دیپلماسی یا تهدید

ائتلاف: احزاب، گروه ها یا دستجات سیاسی که در یک کشور زمینه های مشترک ایدئولوژیکی نه

چندان دور از یکدیگر دارند .

نظام بین الملل: مناسبات و فرایندهایی که میان مجموعه ای از بازیگران در هم تنیده ایجاد شده

است.

نظم نوین اقتصادی: تغییر نظام اقتصادی موجود جهانی به نظامی که بیشتر در جهت منافع کشورهای فقیر عمل کند .

۹-۱ روش پژوهش

روش تحقیق در این پژوهش توصیفی- تحلیلی است

۱۰-۱ روش گرد آوری اطلاعات

به صورت کتابخانه ای اسنادی اینترنتی و مراجعه به سفارت چین و روسیه می باشد

۱۱-۱ مشکلات و محدودیت های پژوهش

مشکلات در مراجعه به سفارت خانه های چین و روسیه برای دسترسی به اسناد و منابع.

۱۲-۱ سازماندهی تحقیق

فصل ۱: به کلیات پژوهش اشاره شده است

فصل ۲: در چارچوب نظری تحقیق از آنجایی که این موضوع مربوط به مسائلی چون

بررسی شکل گیری هژمونی برتر جهانی و نوع برخورد کشور های چین و روسیه با آن و همچنین ماهیت قدرت می باشد، بنابراین می توان آن را در تئوری های هژمونی نو واقع گرایی و هم چنین نئو لیبرالیسم قالب بندی کرد.

فصل سوم: به بررسی عوامل به وجود آورنده هژمونی کشور آمریکا پرداخته شده است .

فصل چهارم: عوامل تاثیر گذار در رفتار تعاملی یا احاطه راهبردی ایالات متحده آمریکا با چین و روسیه را مورد بررسی قرار گرفته است .

درفصل پنجم دلایل عدم شکل گیری ائتلاف چین و روسیه در مقابل هژمونی آمریکا بعد از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی بررسی گردیده است .

و در پایان نتیجه گیری پژوهش ارائه شده است.

فصل دوم :

چارچوب

نظری تحقیق

بررسی و مطالعه علت عدم شکل گیری ائتلاف چین و روسیه در مقابل هژمونی آمریکا بعد از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و هم چنین سیاست داخلی و خارجی آمریکا از اهمیت زیادی برخوردار است.

پیوسته این سوال مطرح است که بر اساس چه معیاری می توان رفتار حکومتی و سیاست هژمونی آمریکا را مطالعه نمود. زیرا که رفتارها و الگو های مختلفی برای بررسی و مطالعه ارائه شده است که هدفشان ارائه نظری واقع بینانه از عملکرد سیاست آمریکا می باشد.

بسیاری از بازیگران با توجه به اوضاع و شرایط حاکم بر آمریکا حرکت به سوی سیاست های نولیبرال و نواقع گرایی را آغاز نمودند و هرکدام بر اساس شرایط ویژه اقتصادی، اجتماعی، قومی آداب و سنن حاکم بر جامعه خود روند حرکتی متفاوت را برگزیدند. امروزه میتوان تاثیر هژمونی آمریکا را در همه جوانب در جهان معاصر چه از نظر اقتصادی و چه از نظر فرهنگی و اجتماعی و چه از جهت سیاسی مشاهده کرد که هر کدام از وجوه ذکر شده خود شامل بخش هایی است.

در این فصل بررسی نظریه های نولیبرالیسم و نواقع گرایی سیاسی در بخش چارچوب نظری تحقیق مورد نظر قرار گرفته تا شاید از طریق این نظریات و در طی تحقیق بتوان علت عدم شکل گیری ائتلاف چین و روسیه در مقابل هژمونی آمریکا به از فروپاشی شوروی با توجه به ساختار نظام بین المللی از یک سو و نیازهای داخلی و خارجی کشور آمریکا از سوی دیگر در یک رابطه تعاملی مورد بررسی قرار داد.

تلاش های گسترده ای که برای فهم رفتار و عملکرد دولت ها صورت گرفته است، منجر به شکل گیری نظریه هایی شده است که در اینجا آنها را در دو دسته نولیبرال و نو واقع گرایی قرار داده ایم:

۲- نظریه نوواقع گرایی یا واقع گرایی ساختاری

نوواقع گرایی در واکنش به چالش های ایجاد شده از سوی نظریه وابستگی متقابل و برای تصحیح بی توجهی واقع گرایی سنتی به نیروهای اقتصادی در دهه ۱۹۷۰ ظهور یافت.

سنت واقع گرایی دست مایه لازم را برای شکل گیری آنچه رویکرد نو واقع گرایی در روابط بین الملل خوانده شده فراهم آورده است. برخی از محققین با ارائه نظریه نو واقع گرایی تلاش نمودند با حفظ اصول بنیادین نظریه واقع واقع گرایی آن را بازسازی کنند. به عنوان مثال نو واقع گرایان جنگ را ناشی ماهیت هرج و مرج گونه سیاست بین الملل می دانند و معتقدند آنچه موجب تغییر نظم موجود می شود شاخص ها و خصوصیات خود نظام بین المللی است.

نوواقع گرایی با تدوین قضایایی که در آنها متغیر های وابسته و مستقل از هم جدا شده اند و با قراردادن نظریه واقع گرایی کهن در چارچوبی امروزی که مبتنی بر تحلیل های تطبیقی است، در پی تقبیح و احیای دوباره واقع گرایی کهن است. یک نظریه نو واقع گرا با ارائه تعاریفی دقیق تر و همسازتر از مفاهیم کلیدی و تدوین سلسله قضایایی که به طور تجربی قابل آزمون و تحقیق هستند، دقت بیشتری به سنت واقع گرایی می بخشد.

نو واقع گرایی خود شامل دو مکتب است: یکی واقع گرایی ساختاری که با نوشته های اخیر کنت والتز^۱ شناخته می شود و دیگری تلاشی است که گانفرید کارل کیندرمان^۲ آشکارا بر اساس نوشته های هانس مورگنتا^۳ صورت داده است. درواقع رویکرد نو واقع گرا نماینده تلاشی است که نه تنها برای اقتباس آن دسته عناصر نظری از واقع گرای کهن که تکافوی جهان در اواخر قرن بیستم را دارند صورت گرفته است، بلکه هم چنین هدف از آن ایجاد پیوند مفهومی میان سایر تلاش های نظری است. بدین ترتیب واقع گرایی ساختاری کنت والتز از سازه های سیستمی شدیداً الهام گرفته است. پایه مکتب نو واقع گرایی مونیخ کیندرمان را نیز مجموعه یا منظومه هایی تشکیل می دهد که مشتمل بر سیستمی از روابط تعاملی میان دولت ها و سایر سیستم اقدام سیاست بین الملل در یک لحظه مشخص یا در یک دوره معین از تاریخ گذشته یا حال است.

^۱. Kenneth Waltz

^۲. G. E. Kinderman

^۳. Hans Morgenthau